

Ivan Štrpka

POBUNJENICI U ZAVETRINI

Šta briše i vraća
praznji činići doline
(Brežuljak kroz ivicu muzike nemoguć je za bekstvo)

Prestonica naroda u mraku

Niko neće dozvati prekoračene crte na usnama
Pobledela pamet plamti

(oštrica istociljana žegom dana)

Ne skrivanje
Ne korak

(Iza vizira u kamenju kiša)

Čutke stakla gledanja brišemo
sve dok naše oštore odjeku disanje vlažno ne porekne

U mišljenom vetrusu
zaškripi

(Dan Rasipao se Prozirne ptice rasekle su čelo)

ZNA LI PRINC ZA VERIDBU

Proširene zenice plivaju

Dan je prošao
ni dotakao nas nije

Tamo su se zabelele
ruke svesti

i nisu uhvatile

Situacija je postala
bolna

izvan granica

Samo princ —
bledi junak odsutnosti

Ovde trajem

samo bez produbljivanja

Mrak stanuje
u kosi
glasa

Ptica
preletela je

Ni ona nije upalila svetlo

GLEDAM IZ TRAVE

Sve je bliže kapija dogadaja

Napustili su hladna jutra

Ovom vatrom
upalili su sopstvena prebivališta

Oblina raste
Ruka se spušta
briše
sliku uvek istog pejzaža

Ništa Samo svest
bila je osvetljena u celini

i nestaje

Skočih sa konja dogadja

Svetle kopljanike ostavili kraj blještećeg zida
(tamno je oružje)
trčim duboko u odaju

već sam skoro kralj u svojim očima
pod noge bacam ogledala

i s lica mi curi oštra krv opsade

Uzlaziš kroz svod
zuriš u dubinu
(struja kosa mišljenja
zavese vremena) u prolazima (ostaju iza tebe)
u sobama koje su plave od šume prisustva

Projektuješ u nedogled pевајућe zimske profile

Napolju na zidovima svetli kopljanići
oslepeli su podigli kapke oštrog vida

(Alge se upalile)

(Podiže se dim reči)

Neka se veridba ispuní

Jan Buzaši

IZ REČI (IN FLAGRANTI)

Fitilj uvučen u plamen, u ključaonici tame,
kroz koju đavo pehare posmatra.

Otrov nestaje ispijanjem i gutanjem,
al đavo stalno ga doliva, a ni dim, to pamćenje drveta,
pokriti ga neće.

To je ta mačka u đaku vatre, to pevanje,
koje žicu disanja zateže
do prskanja.

I kip kroz kamen gleda i čezne
da ima grudi po širini disanja; dok srce proseje krv
na dobru i lošu,
krik posegne za grlom glasa
i urezan oblik vida izbriše suza.

Pčela je fitilj cveta u ovoj sveopštjoj vatri,
kad drvo proguta kost pepela
i jaje odredi pol ptice, koja već klijia
u gnezdu.

Glas je pipanje disanja
i kroz glavu kosa promaje luta
kad đavo kroz ključaonicu pehare posmatra.

A da li će se dokopati reči
u telu, koje ne bi htelo da se ugasi umorno?
Na putu zaboravljenog nogu ništavila.

QUOD ERAT DEMONSTRANDUM

U čvor drveta korenje vezuje zemlju,
da se ne makne kad se budemo prevrtali u grobovima.

Izvadimo zato čađ iz oka vatre,
držimo drvo na dogled pepela i gledajmo rane
kako zarastaju
divljim mesom.

Ili slušajmo kako ubrzava disanje korak plača
i ne otvarajmo na kucanje.
To fazan na vratima obešen otiče s krvljom.

A da li će preći
sva ta krv na nas i na našu decu,
da l' će nas zgrabitи za drugi kraj reči,
da l' će ih povesti plač ko svaka ptica neselica
kad nas pronadu, ko drvo, po sećanju vatre?

Duša kroz glas odlazi.
Zato opet potražimo svoju spokojnu vatrnu u sovljoj noći reči,
jer vreme plete od kose tetine, i opet
odseca desnu dojku napetosti.

Duša, snevana telom, skraćuje moždinu,
da tetiva kajanja u kolenu puca.

Al vukovima liže dlaku pseći jezik linjanja
i teško da će da poveruje u divljač
po tragu kopita u travi,
gde veter čupa mlečni Zub maslačka.

Samo progluti grč vode iz krčaga,
kad se prokopamo čak iza groba, čak iza trećeg kolena uništenja.

Tačka iza note traje duže no ton.
Zatim sakriti reč u glas i čitati iz ruke,
jer u čvor drveta korenje vezuje zemlju,
da se ne makne kad se budemo prevrtali u grobovima.

PODSTICANJE

Vazduh mirisom zatalasan, kad cure ulja,
drhtanje čula dodira na dodir muzike,
koji pomeri krčag
tako, da se vino polomi.

Cekanje da glas progori grlo konopca i telo padne,
drvo korača u zemlju, a onda i svedoci
izumiru.

Zemlja ni prstom nije makla, a ipak je uzleteo andeo gline,
violina — duša u futroli drveta primorana
da iz tame tela brazdom kože iskoraci,
da se na putovima isplače
i da ide.

To dušu perce andela golica
čak u grlu, da reči se suše na rani;
s telom, za prste vučena, neće više sklopiti oči sveća.

Sama je beonjača u oku materije,
zalud para belu postavu perja,
grize nokte tela široko, čak do dodira,
da bi shvatalo rukom.

Zatim ne perje, nego let.

KENTAUROMAHIA

Kad tajna gazi na pete saznanja,
crti je trka tačaka u ništavilu,
a predvodnik na crti tek će u smrti doseći tačku boga.

Al svučen iz božanstva, pipava opet po telu,
gata iz iznutrica,
sam u sebi nag kao semenka.

Mrtvi u zubima drže vrhove eksra mrtvačkih sanduka,
nema proveravanja u grobovima, nema otvaranja vrata,
nema zujanja u glavi vaskrsenja.

Na crti čeka da ljubav mu pozajmi telo,
s nogama u bekstvu,
jer i ljubav ima samo jedan smer:
tamo i natrag.

Dok duša, škopljena telom, održava fasadu,
ogledala presuje, da predvodnik upozna nutrinu stvari,
u ushićenju čeka svet na kraju vlasti
jer ne zna pitanja za sve odgovore.

Crta je trka tačaka u ništavilu
i duša škopljena održava oblik.

I poezija — ljubav iz druge ruke.

Jan Šimonović

TELO ME VEOMA GRLI

Srce me veoma cima
ko razboritog oca,
kao da nešto neću.
Ko da bi, u najgorem, moglo i da me napusti,
ko da bi moglo da ima za prijateljicu celu
meni još neznanu devojku.

Oči znaju da su najdragocenije od svega, al oko sebe
samo dobrotom sevaju.
Meni ko na tacnicama prinose lepotu sveta,
a ja o tome ko da pojma nemam.

Ruke vole da se taknu nečeg lepog,
doslovce zbog toga svaka drugde ide,
razilaze se za kratko,
sve mi saopšte odmah, ko da mi okreću glave,
a ja kanda sam to zaboravio.

Telo me veoma grli,
ponosno je, i bolesno je,
voli da se miluje,
i moje krivnje preuzima na sebe.

ŽALOST

Kad sam u sebi puzim
kao u drugima krv,
jednim pa drugim žmirkam okom,
letim pod celim oblakom.

Kolko mi se od pejzaža približio s leva,
toliko mi se zdesna pažljivo udalji,
i kolko ga se pred mnom uzdigne,
toliko mi ga s leđa noge podseče.

(Kao kad sam još bio živ,
sedeo u vozu i mislio
kako je to baš osobito
što čujem to brzo udaranje,
što vidim devojku kako jede krušku ...)

*

Priroda se podelila u mišljenju o meni.
I voda puzi ko Kainov dim,
ko da izbegava da nam se oči sretnu.
Pre plača, koji sedi na dlanu.

Nema moralu, ni nemoralu,
sve će se zbivati kako ti budeš hteo,
i u kratkoj suknji,
i u dugoj.

Oko mi se napolje gura,
stojim na očnim kapcima,

na drveće prašina polako se spušta
ko stara ruka.

NE VOLIM TE

Dlanovi mi prepuni lica, ali ko vode.
Ne volim te, al ipak lepe velike oči,
odvojene od tebe, od jednom zgrabe mi ruku.
I kroz grč, kao kroz napukle grudi,
ulaziš u mene i levom i desnom, veoma belom, nogom.

Tvoje disanje je ko šum u ostavljenoj violini.
Ko ljutina, što me iznutra šamara, i tuče,
ali me plavi nepce noći.
Svako u svojoj perini lagodnog spavanja
više ne mislimo na buketice dece u tebi.

PONOĆNA VATRA

Ponoćna vatra kopa rupu u polju
i polako u nju silazi.
Hvata se za ljude, koji se pred njom lome,
do pasa razloženi u drhtanju kao po baštama.
Konkretnе ruke od nikud ka vatri
vežu od pamuka predivo,
iščešljano iz bliske noći, gneće i svijaju
plamenove, što ih tuku po senkama.
Nesrećne je ljude ko obešene krpe
otkrivala noć, dok je savesnije skrivala plamen.
Bok peska zime počeo je iz nje da izranja
i da dopire s raznih strana,
i reka je svoju pipajuću staračku ruku gurala poda nj.
Koreni vatre, isto ko u ljudskim grlima,
ne napuštaju zemlju dok vetr raznosi rastinje
iz bokvice toplove. Ruke su naglo osetile da je noć otvrdnula,
i različiti, da, tvrdi noćni zagrljaji
ponovo su obujmili sve ljude.

OTAC

Tamo trčkara dete
sa srcem svog oca,
ne znajuć da ga ima,
al ocu srce nedostaje
veoma, teško hoda,
i ne može da voli nikog
koga ne voli dete.

Tamo trčkara dete,
gle, pada na zemlju, i zemlja
iskače pod nogama očevim,
pušta ga da padne u strah,
a dete hvata u naručje.

BELESKE O PESNICIMA

STEFAN STRAŽAJ (1940) afirmisao se već prvim štampanim pesmama. Njegova poezija je poezija malih, običnih stvari; neće nas omađivati velikim temama ili pesničkim eksperimentima. Smirena je i skromna, lepotu nalazi u najneobičnijim stvarima, u atmosferi koju stvaramo oko sebe. Stražaj je pesnik koji ima izuzetnu moć kondenzacije i sažimanja; njegove pesme su moderne minijature, koje na malom prostoru kondenzuju mnogo sadržajnih poruka i lepote.

Stržaj je do sada štampan sledeće knjige poezije: *Stvarina na stolu* (Veciani na stole, 1966), *Svanuće, ali neodređeno* (Usvit, ale neurčitý, 1971).

IVAN STRPKA (1944) pripadnik je najmlađe afirmisane generacije slovačkih pesnika. Njegova poezija nas uvođi u jedan tačno ograničen posmiki svet, koji je donekle i bizarn; u njemu se ukruša osećaj izgubljenoštij u civiliziranom svetu, sećanja na kratko i neopovratno detinjstvo, težnja ka pobuni, kao i osećaj njenje apsurdnosti. Sve je to izraženo pesničkim jezikom, koji je sažet, maksimalno uprošćen, i jedno, slikovit.

Stržka je do sada izdao knjigu poezije *Kratko detinjstvo kopljankova* (Krátke detištvo kopjáníkova, 1969).

JAN BUZAŠI (1935) pesnik je srednje generacije slovačkih pesnika. Poezija njegove prve knjige neposredno reaguje na odredene urban probleme čoveka; poezije njegovih sledećih knjiga komunicira sa grčkom kulturnom tradicijom. Buzaši je pesnik koji u svojoj poeziji teži ka jedinstvu misli i lepote, stvarajući svoj sopstveni pesnički metaejzik. Njegov pesnički stil jedan je od najlepših i najusugestivijih pesničkih stilova u slovačkoj poeziji.

Buzaši je do sada štampan sledeće knjige poezije: *Igra s noževima* (Hra s nožmi, 1965), *Škola kinická* (Škola kynická, 1966) *Nausika* (Nausiká, 1970), *Lepota vodi kamen* (Krásá vede kameň, 1972). Na slovački je preveo izbor iz poezije T. S. Eliota i Oskske Daviče.

JAN ŠIMONOVIC (1939) izvor svojih pesničkih tema nalazi u prirodi i u svakodnevnom životu, mada njegova poezija ne teži ka deskripciji; baš naprotiv, otvara unutrašnje veze i oblike u nama i u stvarima koje nas okružuju, pesnički oblikuje neviđenu i neizrecivu lepotu detalja i trenutka. Šimonović u svojoj poeziji ume da na majstorski način izradi atmosferu, najfinije nijanse prirodnih promena, kao i psihičkih, čulnih i osećajnih stanja. Do sada je izdao sledeće knjige poezije: *Piramida* (Pyramida, 1964) *Slikovorna lívada* (Obrazotvorná lúka, 1968), *Beta iz helenskog sveta* (Belavá z heleánskeho sveta, 1969), *San, raka u meni* (Sen, jama vo mne, 1970), *Visoko nestaju ptice* (Vysoko mizní vtáky, 1972), *Deca (Deti, 1972); na slovački je preveo izbor iz poezije G. A. Becqueru, F. G. Lorku, R. Albertija, J. R. Hímenéza.*

Sa slovačkog preveli
Ljubomir Simović i Fero Lipka